

Visit Lahti – Lakeland Finland

Kestävän matkailun alueellinen
kehittämissuunnitelma 2023 - 2030

Visit
Lahti
Lakeland Finland

Salpausselkä
Geopark
FINLAND

Alkusanat

Päijät-Hämeen kuntien omistama alueellinen matkailuorganisaatio **Lahden Seutu - Lahti Region Oy** ja sen yhteydessä toimiva Salpausselkä Geopark -yksikkö edistävät Lahden seudun kestävän matkailun kehittämistä yhdessä alueen kuntien, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.

Tämä alueellinen Kestävän matkailun suunnitelma perustuu Salpausselkä Geoparkin kestävän matkailun suunnitelmaa ”Kohti kestävää matkailua Salpausselkä UNESCO Global Geopark -alueella (2023) joka on on laadittu Lahden Seutu - Lahti Region Oy:n ja LAB Ammattikorkeakoulun hallinnoimassa yhteishankkeessa (Salpausselkä Unesco Global Geopark - Kestävän matkailun roadmap), joka toteutettiin vuosina 2022 - 2023. Suunnitelma sisältää periaatteet, toimenpiteet sekä mittariston kestävän matkailun kehittämiselle Lahden seudulla ja se kattaa paitsi Salpausselkä UNESCO Global Geoparkin ja Visit Lahden toiminta-alueen yhteiset kuusi kuntaa (Lahti, Heinola, Asikkala, Hollola, Sysmä, Padasjoki) myös Visit Lahden toiminta-alueella olevat kaksi muuta kuntaa (Hartola, Iitti), jotka eivät kuulu Salpausselkä UNESCO Global Geoparkiin. Lahden Seutu - Lahti Region Oy:n hallitus on hyväksynyt suunnitelman kokouksessaan 13.2.2024.

Suunnitelman laatimiseen on osallistunut laaja joukko alueen matkailusidonnaisia toimijoita (esim. kuntien, yritysten ja järjestöjen edustajia), joille on vastuutettu myös osa suunnitelman toimenpiteistä. Osaltaan myös Lahden Seutu - Lahti Region Oy ja sen Salpausselkä Geopark -yksikkö ovat suunnitelman toimenpiteiden toteuttajia. Ne myös seuraavat säännöllisesti suunnitelman toteutusta. Sen edistymisestä raportoidaan ja viestitään niin yhtiön hallitukselle kuin muille sidosryhmille. Tätä suunnitelmaa on päivitetty huhtikuussa 2025 tuomaan paremmin esille se, miten suunnitelma kattaa koko Visit Lahden toiminta-alueen.

Lahti 29.4.2025

Raija Forsman
Toimitusjohtaja

Sisältö

Johdanto

Periaatteet ja toimenpiteet 2023-2030

Toimimme yhdessä

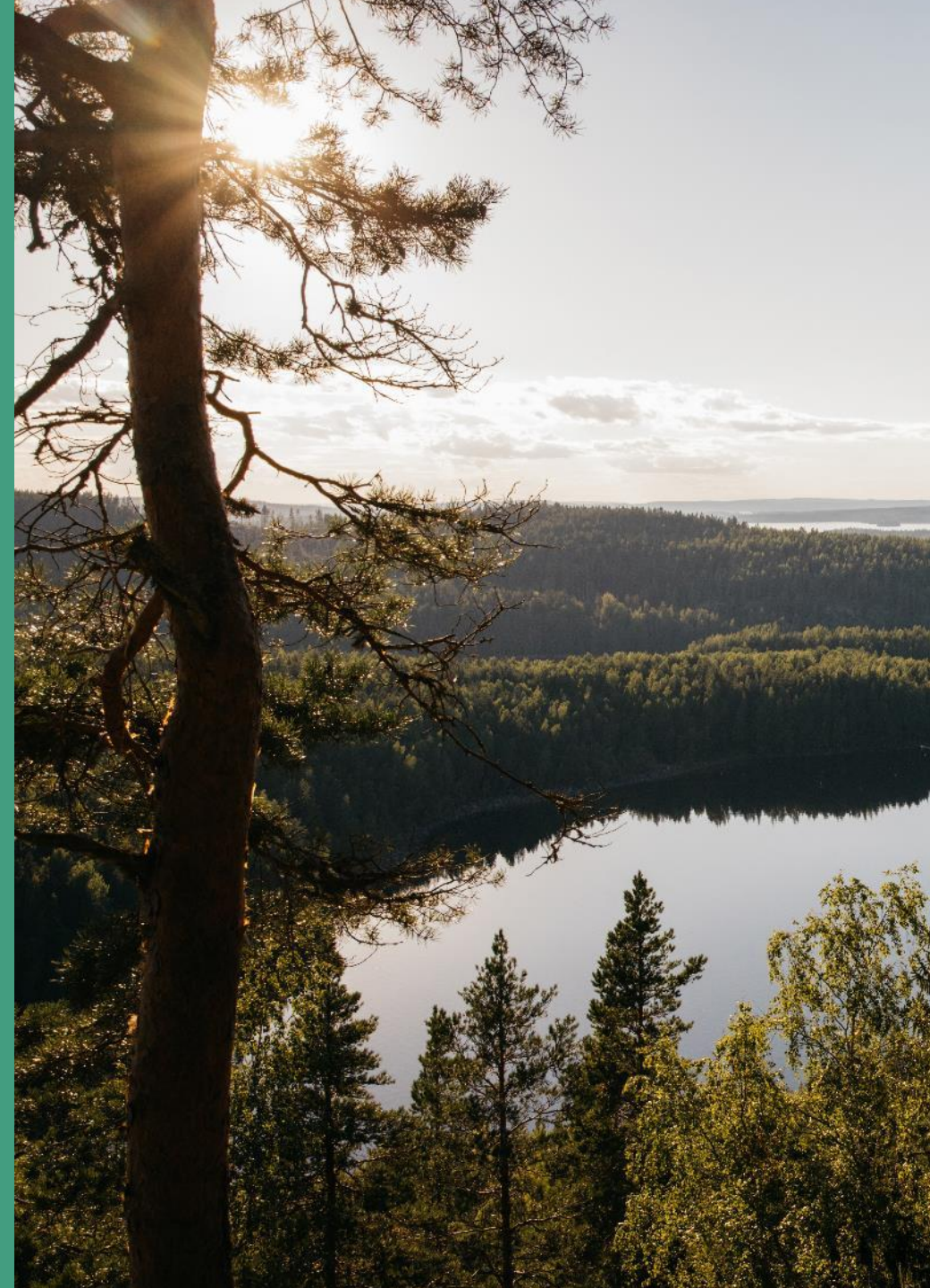
Vaalimme alueemme luontoa ja kulttuuriperintöä

Tunnumme ja teemme näkyväksi alueemme
luonnon- ja kulttuuriperinnön

Vahvistamme hyvinvointia ja alueemme
elinvoimaisuutta

Toimimme ekologisesti kestävällä tavalla

Mittarit ja seuranta

Liite 29.4.2025: Kestävän matkailun kehittäminen Lahden seudulla

Päijät-Hämeeseen on valmistumassa vuoden 2025 aikana uusi maakuntastrategia 2050+, joka rakentuu vahvasti YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteiden pohjalle. Päijät-Häme tähtää hiilinegatiiviseksi ja luontoposiitiviseksi maakunnaksi, jossa kiertotalous on valtavirtaa ja uudistuneen elinkeinoelämän perusta. Alueen maaperän ja vesien puhtaus sekä monimuotoinen luonto antavat edellytykset kestäväälle tuotannolle ja korkealaatuisille palveluille.

Ympäristön tila on maakunnan yhteinen asia ja ylpeyden aihe. Päijät-Häme on ottanut rohkeita askeleita kohti vihreämpää tulevaisuutta. Kasvihuonekaasupäästöt ovat merkittävästi vähentyneet. Ympäristötekniikan avulla luodaan uusia ratkaisuja. Aurinko- ja tuuli- sekä vetyvoimahankkeita kehitetään eteenpäin. Erityisesti Lahden kaupungin rooli Euroopan ympäristöpääkaupunkina vuonna 2021 on nostanut Lahden ja Päijät-Hämeen uudella tavalla näkyväksi toimijaksi eurooppalaisessa kestävän kehityksen kentässä.

Lahti on sittemmin jatkanut vaikuttavaa työtään EU:n kaupunki- ja ilmastomissioiden kaupunkina, mikä on tuottanut monia uusia kehittämishankkeita sekä huomionosoituksia eurooppalaisissa kilpailuissa ja arvioinneissa. Päijät-Hämeen maakunta kuuluu EU:n ilmastomuutoksen sopeutumisen missioon, minkä kautta saadaan resursseja ja osaamista sopeutumistoimiin.

Yksi maakuntastrategian päätavoitteista liittyy Päijänteen ja Salpausselän ainutlaatuisen luonnon ja kulttuuriperinnön hyödyntämiseen. Niitä hyväksi käyttäen Päijät-Hämeestä luodaan vetovoimainen ja elämänlaadultaan ylivertainen alue. Liikunta-, urheilu- ja luonto- sekä kulttuurimatkailu avaavat ovia maailmalle ja tekevät Päijät-Hämeestä yhä kiinnostavamman paikan elää ja vierailla. Tavoitteenamme on, että Salpausselkään nojaava Päijät-Häme on kestävän matkailun, tapahtumien ja elämysten ykköskohde Suomessa. Elämyksiä on tarjolla vuoden ympäri. Salpausselän ainutlaatuinen luonto ja kulttuuriperintö toimivat kestävien tapahtumien, taiteen, kulttuurin, liikunnan ja matkailun kivijalkana. Elinvoimaisuus perustuu hyvinvointiin, paikalliseen tekemiseen, saavutettaviin arjen kaupallisiin ja julkisiin palveluihin, vahvaan yhteisöllisyyteen sekä kulttuuriympäristöön, johon on hyvä juurtua.

Päijät-Hämeeseen on luotu vahva perusta, infrastruktuuri ja viitekehys kehittää kestävää matkailua.

Tämä vuoteen 2030 ulottuva alueellinen Kestävän matkailun suunnitelma ohjaa Lahden Seutu - Lahti Region Oy:n (Visit Lahti - Lakeland Finland) ja sen yhteydessä toimivan Salpausselkä UNESCO Global Geoparkin koordinoimaa kestävän matkailun toimintaa. Sen toimenpiteiden toteuttamiseen on sitoutettu laaja joukko alueen matkailuun vaikuttavia julkisia ja yritystahoja. Vuoden 2025 aikana alkaneessa Lahden seudun uuden matkailustrategian laatimisessa (Road to 2030) kestävän matkailun periaatteet ja tavoitetilä ovat läpileikkaavana kaikessa toiminnassa. Alueellinen matkailustrategiatyö valmistuu kesän 2025 loppuun mennessä.

Valtakunnallisen Sustainable Travel Finland -ohjelmaan on alueella sitoutettu ne alueen yritykset, jotka hakevat kasvua liiketoiminnalleen kansainvälisistä asiakkaista. Kaikki alueen suurimmat ja merkittävimmät yritykset ovat nyt myös saaneet STF-merkin ja iso joukko muita yrityksiä on etenemässä STF-polulla. Kannustamme jatkuvasti kaikkia alueen yrityksiä liittymään STF -ohjelmaan ja kehittämään kestävää toimintaa sen mukaisesti ja tarjoamme työhön myös omaa tukeamme. Lisäksi Salpausselkä Geopark -yksikkö on luonut oman kumppanuusohjelman, jossa yrityksen on osoitettava kestävää toimintaansa. Tämä ohjelma toimii matalan kynnyksen askeleena kohti vastuullista toimintaa ja helppona ensi askeleena kohti STF-ohjelmaa. Salpausselkä Geopark -kumppani-ohjelmaan voivat liittyä myös muut kuin puhtaasti matkailutoimialaan liittyvät yritykset.

Johdanto

Ensimmäiseltä Salpausselältä eteläiselle Päijänteelle ulottuva Salpausselkä UNESCO Global Geopark on kansainvälisesti merkittävä, kehittyvä luonto- ja kulttuurimatkailun alue.

Maastonmuotojensa, maisemiensa, kulttuuriperintönsä, palvelutarjontansa ja sijaintinsa ansiosta alue soveltuu erityisen hyvin myös liikunta- ja urheilumatkailuun etenkin ulkoilmassa harjoitettavien lajien osalta. Myös koulutusmatkailu, hyvinvointimatkailu ja ruokamatkailu soveltuvat erinomaisesti alueelle ja Geopark-viitekehikseen.

Salpausselät, muinaisten jäätikköjokien kerrostamat mahtavat reunamuodostumat, ovat Suomen kansainvälisesti tunnetuinta geologista luonnonperintöä ja näyttävimmillään Päijät-Hämeessä sijaitsevalla Salpausselkä Geopark -alueella. Ne muodostavat täällä ainutlaatuisen kokonaisuuden yhdessä viuhkamaisesti pohjoiseen suuntautuvien harjujen kanssa. Salpausselkä Geopark koostuu kuudesta kunnasta: Lahti, Hollola, Heinola, Asikkala, Sysmä ja Padasjoki.

Huhtikuussa 2022 Salpausselkä Geopark hyväksyttiin maailmanlaajuiseen geologisesti merkittävien alueiden verkostoon – siitä tuli UNESCO Global Geopark -kohde. YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO nimeää verkostoon tiukat kriteerit täyttäviä, kansainvälisesti arvokkaita alueita. Kohteet arvioidaan uudelleen neljän vuoden välein.

Kestävän matkailun edistäminen kuuluu geopark-organisaatioiden keskeisimpiin tehtäviin. Yhtä tärkeitä ovat alueen luonnon ja kulttuuriperinnön vaaliminen, arvokkaan geologisen perinnön ja sen merkityksen tunnetuksi tekeminen, paikallisidentiteetin vahvistaminen sekä geopark-teemaisen kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen kehittäminen.

Salpausselkä Geoparkin toimintaa koordinoi maakunnallisen matkailuorganisaatio Lahden seutu – Lahti Region Oy:n (Visit Lahti) yhteydessä toimiva Salpausselkä Geopark -yksikkö. Se vastaa geoparkin toiminnasta ja kehittämisestä yhdessä geopark-alueen kuntien ja emoyhtiön kanssa.

Toimimme UNESCO Global Geopark -kriteereiden mukaisesti. Edistämme osaltamme YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman (Agenda 2030) tavoitteiden toteutumista.

Sitoudumme myös valtakunnallisiin kestävän matkailun periaatteisiin (Visit Finland ja Metsähallituksen Luontopalvelut).

Tällä kehittämissuunnitelmalla jalkautamme kansainväliset ja kansalliset periaatteet ja tavoitteet Päijät-Hämeeseen Salpausselkä Geopark -alueelle. Kestävän matkailun kehittämissuunnitelmamme ulottuu vuoteen 2030.

Toisin kuin kansainvälisesti arvokas geologinen perintömme, suunnitelmamme ei ole kiveen tai maastonmuotoihin kirjoitettu. Tarkastelemme tavoitteita ja toimenpiteitä vuosittain ja päivitämme niitä tarpeen mukaan. Suunnitelma on yhteinen työkalumme, joka elää läpi suunnitelmakauden.

Elokuussa 2023 kestävän matkailun työmme on hyvässä vauhdissa, mutta tehtävää riittää. Onnistuminen on kiinni alueen toimijoista, yhteistyöverkoston sitoutumisesta ja yhteisen tahtotilan vahvistumisesta. Se vaatii aktiivisuutta ja jatkuvaa oppimista.

Yhdessä vastuullisesti toimien etenemme kohti kestävämpää matkailua.

Kati Komulainen, toiminnanjohtaja
Salpausselkä UNESCO Global Geopark

Kestävän matkailun periaatteemme

Toimimme yhdessä

Teemme yhteistyötä yli kunta- ja toimialarajojen ja edistämme kestävästä kehitystä niin paikallisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisesti. Yhteistyöverkostossamme on kasvava joukko toimijoita, kaikista alueen kunnista. Saamme yhteistyöstä elinvoimaa.

Vaallimme alueemme luontoa ja kulttuuriperintöä

Ymmärrämme, että alueemme luonto ja kulttuuriperintö ovat houkutteleva osa kokonaisvaltaista vierailukokemusta. Huolehdimme, että matkailuelinkeino ei vahingoita tätä voimavaraamme.

Tunnetta ja teemme näkyväksi alueemme luonnon- ja kulttuuriperinnön

Tunnetta alueemme luonnon ja kulttuuriperinnön erityispiirteet. Tuotteistamme alueemme ominaispiirteet menestyksekkäästi: luonnon- ja kulttuuriperintö sekä niiden väliset yhteydet näkyvät monipuolisesti alueen matkailupalveluissa.

Vahvistamme hyvinvointia ja alueemme elinvoimaisuutta

Kestävä matkailu vahvistaa alueemme kilpailukykyä, työllisyyttä sekä veto- ja pitovoimaa. Toivotamme kaikki matkailijat yhdenvertaisesti tervetulleiksi viipymään alueellamme pidempään. Palvelumme ja kohteemme tarjoavat niin matkailijoille kuin paikallisille asukkaille mahdollisuuden kokonaisvaltaisen hyvinvointinsa parantamiseen.

Toimimme ympäristöystävällisesti

Otamme ympäristönäkökulman huomioon kaikessa toiminnassamme energian säästämisestä jätteiden synnyn ehkäisyyn. Kannustamme matkailijoita käyttämään alueellamme ensisijaisesti sellaisia palveluita, joiden tuottamisessa kestävyys kaikkine ulottuvuuksineen on otettu huomioon.

A group of people, mostly young adults, are walking through a dense forest covered in snow. The trees are thin and their branches are heavily laden with snow. The ground is a smooth, white path. The people are dressed in winter clothing, including jackets, hats, and scarves. In the foreground, a person with long blonde hair is wearing a bright blue knitted hat with a black pom-pom and a dark grey jacket. The scene is bright and sunny, with light filtering through the snow-covered branches.

Toimimme yhdessä

Toimimme yhdessä

Yhdessä olemme enemmän - Lahden seudun elinvoimaisuus kestävänä matkailualueena syntyy yhteistyöstä. Yli kunta- ja toimialarajojen tapahtuva yhteistyö mahdollistaa jatkuvan oppimisen ja kokonaisvaltaisesti kestävän toiminnan, jolla saavutamme parempia tuloksia ja edistämme kestävää kehitystä niin paikallisesti kuin globaalisti.

Aktiivisessa yhteistyöverkostossa tuemme kumppaneitamme kestävyyttä vahvistavien toimenpiteiden suunnittelussa, toimeenpanossa ja dokumentoinnissa. Näin etenemme kohti kestävämpää toimintaa ja pystymme viestimään tästä myös sidosryhmillemme ja asiakkaillemme.

Teemme yhteistyötä laajasti eri sidosryhmien kesken. Paikalliset asukkaat on yksi tärkeistä sidosryhmistä, jonka ääntä haluamme kuulla matkailun kestävyiden vahvistamiseksi.

Löydämme yhteistyössä ratkaisut tunnistettuihin ongelmiin, parannamme kävijäkokemusta ja lisäämme Lahden seudun arvostusta niin paikallisten kuin vierailijoiden silmissä.

Yhdessä toimimisen keskeisiä sidosryhmiä on koottu seuraavalle sivulle.

Lahden Seutu – Lahti Region Oy:n keskeisiä sidosryhmiä

Yhtiön sisällä toimivat yksiköt

- Salpausselkä Geopark yksikkö omine verkostoineen (esim. YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO, Global Geopark Network, European Geopark Network, Suomen Geoparkit jne)
- Sport Event Management Finland (SEMF) omine verkostoineen (Helsinki, Jyväskylä, Lahti, Turku, (Imatra), Tapahtumateollisuus ry, Nordic Event Hosts, Major Events International, Smartcities & Sport)
- Lahti Convention Bureau omine verkostoineen (Congress Network Finland ry, International Congress and Convention Association)

Alueellinen yhteistyöverkosto

- Kunnat: Lahti, Asikkala, Hartola, Hollola, Heinola, Iitti, Padasjoki, Sysmä Sysmä Padasjoki
- Oppilaitokset ja opiskelijat, mm. Koulutuskeskus Salpaus, LAB-ammattikorkeakoulu, Helsingin yliopisto, Haaga Helia
- Metsähallitus Järvi-Suomen luontopalvelut
- Matkailutoimialan yritykset
- Yhdistykset, urheiluseurat, järjestöt
- Muut yritykset ja yhdistykset
- Oppaat
- Päijät-Hämeen liitto
- Hämeen ELY-keskus
- Päijänne-Leader
- Päijät-Hämeen Vesijärvisäätiö
- Päijät-Hämeen hyvinvointialue
- Museot ja muut kulttuuritoimijat
- Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy
- Lahden Teollisuusseura ry
- Hämeen kauppakamari
- Kohteiden yksityiset maanomistajat
- Paikalliset asukkaat
- Vapaa-ajan asukkaat
- Jne.

Kansalliset & kansainväliset verkostot

- Ministeriöt
- Business Finland / Visit Finland
- Lakeland alueet
- Muut Suomen suuralueet
- Liikenneyhtiöt
- Hotelliketjut
- Kansalliset ja kansainväliset incoming-toimistot ja matkanjärjestäjät

Tavoitetila	Toimenpiteet	Vastuu	Aikataulu
Alueellamme on yli kuntarajojen toimiva kestävä matkailun yhteistyöverkosto. Toimijoiden kestävä matkailun osaaminen kasvaa.	Järjestämme verkostotapaamisia ja kestävä matkailun koulutuksia/valmennuksia Viestimme kestävä matkailun asioista esim. uutiskirjeissä ja somessa. Luomme ja ylläpidämme väyliä yhteiselle keskustelulle. Jaamme verkostossa hyviä käytänteitä kestävä matkailun kehittämisestä	Visit Lahti, Salpausselkä Geopark -yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau, oppilaitokset, kunnat Kaikki	2023-2030
Vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat tuntevat alueemme arvon ja pääsevät osallistumaan kestävä matkailun kehittämiseen Matkailusta ei aiheudu haittaa paikallisille asukkaille ja maanomistajille	Tuomme alueemme kokonaisuutta, kohteita, palveluita ja tuotteita esille järjestämällä kaikille avoimia tapahtumia esim. jokavuotisen Geopark-viikon aikana (osa Euroopan Geopark-viikkoja) ja muiden soveltuvien tapahtumien / teemaviikkojen yhteydessä, esim. Suomen luonnon päivä Otamme matkailun mahdolliset ei-toivotut vaikutukset välittömästi huomioon ja teemme korjausliikkeet yhteistyössä asianosaisten kanssa avoimesti ja rakentavasti Luomme palautekanavan /-prosessin, jolla mahdolliset ongelmat saadaan esiin	Geopark-viikon koordinaatiovastuu SG-yksikkö; tapahtumien järjestäminen kunnat, Metsähallitus, muut verkoston toimijat Kaikki Visit Lahti, Kunnat	2023-2030 2024-2026
Kestävä matkailun STF-ohjelmassa ja Salpausselkä Geopark -kumppanuusohjelmassa on mukana laaja ja aktiivinen joukko kestävyteen sitoutuneita yrityksiä (ja yhdistyksiä),	Viestimme STF-ohjelman ja kumppanuusohjelman sisällöistä ja niiden tuomista eduista Autamme yrityksiä STF-polulla Kehitämme Salpausselkä Geopark omaa kumppanuusohjelmaa verkostolta saatavan palautteen pohjalta	Visit Lahti, Salpausselkä Geopark -yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau kunnat, yrityskumppanit	2023-2030
Salpausselkä Geopark pysyy UNESCO-kohteena ja tunnetaan hyvinvointia tuottavana kestävä matkailun alueena	Viemme UNESCO:n uudelleenarvioinnit menestyksekkäästi läpi. Toimimme jatkuvasti UNESCO:n kriteereiden ja YK:n Agenda 2030 -tavoitteiden mukaisesti. Vahvistamme Lahden seudun ja Salpausselkä Geoparkin identiteettiä ja lisäämme sen tunnettuutta. Viestimme mm. nettisivuillamme siitä, miten otamme kestävyysnäkökulman huomioon toiminnassamme.	Koordinaatiovastuu Salpausselkä Geopark -yksikkö; laaja joukko verkoston toimijoita mukana Kaikki	2025-2026 2029-2030 2023-2030
Lahden seutu tunnetaan kansallisesti ja kansainvälisesti kestävä matkailun destinaationa UNESCO:n Geopark-alueet kehittyvät kestävä matkailun laadukkaina ja tunnettuina destinaatioina kaikkialla maailmassa	Viestimme alueemme ja yrityksiemme kestävästä toiminnasta ja toimenpiteistä. Toimimme kansallisessa ja kansainvälisissä Geopark-verkostoissa jakaen hyviä käytäntöjä, oppien ja vaikuttaen siihen, että kestävä matkailua edistetään Geopark-alueilla ympäri maailmaa	Visit Lahti, Salpausselkä Geopark -yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau kunnat, yritykset ja kaikki muut sidosryhmät	2023-2030

Vaalimme alueemme
luontoa ja
kulttuuriperintöä

Vaalimme alueemme luontoa ja kulttuuriperintöä

Luonto ja kulttuuriperintö ovat matkailijoille yhä houkuttelevampia vetovoimatekijöitä ja keskeinen osa mieleenpainuvaa kävijäkokemusta. Lahden seutu tarjoaa monipuolisia, lähellä asutusta ja palveluita sijaitsevia, geologisesti erityislaatuista luontokohteita upeine maisemineen sekä niihin yhdistyvää omaleimaista kulttuuriperintöä. Tämä vastaa suoraan aikamme matkailutrendeihin.

Kulttuuriperintö on aiemmilta sukupolvilta perittyjä aineettomia ja aineellisia asioita ja tapoja, jotka vaikuttavat elämässämme ja ympäristössämme. Me tulkitsemme, uudistamme ja välitämme eteenpäin tätä perintöä.

Arvokas geologinen perintömme - maastot ja maisemat, pinnanmuodot, vesistöt, kalliot ja maaperä - luo pohjan monimuotoiselle luonnonympäristölle, joka on tarjonnut puitteet ihmisen toiminnalle ja paikalliskulttuurin kehittymiselle.

Kulttuuriperintö ympäröi meitä kaupungeissa, taajamissa, kylissä, kulttuurimaisemissa ja arkeologisissa kohteissa. Suomessa luonto on erityisen vahvasti osa kulttuuriperintöä - kulttuurimme tiivis yhteys luontoon on erottumistekijämme kulttuurimatkailun saralla. Kulttuuriperintö näkyy esimerkiksi paikallisessa ruokakulttuurissa, perinteisissä ruoka- ja juomatuotteissamme. Näistä omaleimaisin on sahti, maailma mittakaavassa harvinaislaatuinen alkuperäisolut, jonka valmistus on säilynyt osana täkäläistä elämää jopa tuhansia vuosia.

Luontomme ja kulttuuriperintömme on mittaamattoman arvokas voimavara niin alueen asukkaiden jokapäiväisessä elämässä kuin matkailun kehittämisessäkin. On tärkeää vaalia tätä voimavaraamme, jotta voimme nauttia siitä tulevaisuudessakin. Matkailuelinkeino voi pyrkiä jopa kohentamaan luontomme ja kulttuuriperintömme tilaa kehittämällä uudistavaa matkailua.

Tavoitetila	Toimenpiteet	Vastuu	Aikataulu
Matkailu ei heikennä luontokohteiden tilaa. Merkityillä reiteillä ja luontokohteissa liikkuminen on turvallista.	Toteutamme matkailukäytössä olevien luontokohteiden nykytilan ja kehittämistarpeiden inventoinnin sekä koostamme tiedot retkikohteita ylläpitävistä tahoista. Hoidamme matkailukäytössä olevia luontokohteita suunnitelmallisesti. Pidämme alueen reittimerkinnot, opasteet , rakenteet ja kartat kunnossa ja ajan tasalla. Kannustamme matkailijoita vierailemaan opastetuissa kohteissa ja pysymään luonnossa liikkeessään merkityillä reiteillä tuomalla näitä esille mm. digikartoilla, nettisivuilla, sosiaalisessa mediassa ja muussa aluemarkkinoinnissa. Pidämme kestävyysnäkökulmaa esillä aluemarkkinoinnissa esim. muistuttamalla retkietiketistä. Tarkkailemme kohteiden kävijäpainetta mm. asiakaspalautteen mukaan ja tasaamme kävijäpainetta viestinnän keinoin.	Kunnat, Metsähallitus, muut kohteita hallinnoivat tahot Visit Lahti, SG-yksikkö, kunnat, Metsähallitus	2023 2023-2030 2023-2030
Matkailijoilla on mahdollisuuksia osallistua alueemme luonnon ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Osallistumismahdollisuus on samalla myös alueen asukkailla.	Viestimme palautekanavien olemassaolosta ja kannustamme palautteen antamiseen. Aktivoimme matkailijat mukaan edistämään roskattomuutta ja jopa jättämään paikat käyntinsä jälkeen parempaan kuntoon (esim. mahdollistamalla roskien keräys) Tarjoamme matkailijoille mahdollisuuksia osallistua paikallisyhteisöjen järjestämiin talkoisiin. Kehitämme, tuotteistamme ja tarjoamme uudistavan matkailun palveluita, jotka edistävät esim. luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriperintömme säilymistä tuleville sukupolville (esim. perinnemaisemien hoito, sahdin valmistus, rakennusperinnön kunnostus)	Kunnat, Visit Lahti, Päijät-Hämeen liitto Kunnat, Metsähallitus, muut kohteita hallinnoivat tahot Kunnat, yhdistykset, yritykset Yritykset, oppilaitokset, Visit Lahti, SG-yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau	2023-2030 2024-2030 2023-2030
Alueen maankäyttö mahdollistaa kestävä matkailun toteuttamisen	Otamme kantaa alueen maankäyttöön ja huomioimme kestävä matkailun kaavoituksessa Pyydetäessä annamme lausuntoja maankäyttöön liittyvissä asioissa	P-H liitto, Kunnat Visit Lahti, yritykset, yhdistykset	2023-2030

Tunnetta ja teemme
näkyväksi alueemme
luonnon- ja kulttuuriperinnön

Tunnumme ja teemme näkyväksi alueemme luonnon- ja kulttuuriperinnön

Alueemme kohteista, niiden kansainvälisesti arvokkaasta geologisesta perinnöstä, luonnosta ja kulttuuriperinnöstä on olemassa paljon tietoa, mutta meidän tulee osata tehdä nämä aiempaa paremmin näkyväksi. Elävästi ja kiinnostavasti esille nostettuna alueemme erityispiirteet ovat matkailun valttikortti.

Kun tunnumme ja ymmärrämme alueemme ja käyntikohteidemme luonnon ja kulttuuriperinnön erityispiirteet, voimme tuotteistaa niihin tukeutuvia massasta erottuvia matkailupalveluita. Samalla tuomme alueemme ominaisluonnetta esille alueen asukkaille ja toimijoille ja vahvistamme alueen päijäthämäläistä identiteettiä, oman alueen arvostusta ja paikallisyhteisöä. Tämä puolestaan lisää alueemme veto- ja pitovoimaa.

Luonnon- ja kulttuuriperintömme näkyy veden muovaamissa maisemissamme sekä esimerkiksi valtakunnallisesti merkittävissä rakennetuissa kulttuuriympäristöissämme. Tietämystämme lisäämällä voimme kehittää maisemanlukutaitoamme, jota voimme hyödyntää esitellessämme aluetta. Voimme vaalia luontokohteissamme paikan henkeä ja vahvistaa sitä kertomalla siitä elävästi niin alueen asukkaille kuin matkailijoille.

Geologinen perintömme konkretisoituu jokapäiväisessä elämässämme esimerkiksi puhtaasta pohjavedestämme saatavassa huippulaatuisessa hanavedessä ja alueella tuotetuissa juomatuotteissa sekä pelloillamme kasvaneesta viljasta leivotussa leivässä. Paikallinen ruoka ja juoma on vahvuutemme, joka kannattaa nostaa keskeiseksi osaksi täällä vierailevan kävijäkokemusta.

Tavoitetila	Toimenpiteet	Vastuu	Aikataulu
Tunnetta Lahden seudun käyntikohteiden luonnon erityispiirteet ja kulttuurihistorian ja geologisen syntytarinan,	Koostamme ja jaamme luonnontieteellistä ja kulttuurihistoriallista tietoa aluekokonaisuudestamme ja sen yksittäisistä kohteista alueemme toimijoiden kesken. Hyödynnämme olemassa olevaa tietovarantoa (esim. Museovirasto, Geologian tutkimuskeskus) Täydennämme puutteellisia tietoja esim. tutkimushankkeiden kautta Kasvatamme alueen toimijoiden osaamista ja lisäämme tietoisuutta tarjoamalla koulutuksia, luentoja ja työpajoja esim. paikallisoppaille ja alueen yrityksille. Esim. opaskoulutuksessa korostuu alueen luonnon ja kulttuuriperinnön erityispiirteiden esiintuominen sekä kestäväällä tavalla toimiminen. www.visitlahti.fi -sivusto ja sen yhteydessä oleva Salpausselkä Geopark osio toimivat yhteisenä tiedonvälityskanavana ja sitä kehitetään ja täydennetään jatkuvasti	Visit Lahti, Salpausselkä Geopark -yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau oppilaitokset, museot, oppaat Oppilaitokset, museot, SG-yksikkö, Visit Lahti Oppilaitokset, Visit Lahti, SG-yksikkö Visit Lahti, SG-yksikkö,	2023-2030
Alueemme luonto, kulttuuriperintö ja geologia sekä näiden väliset yhteydet näkyvät monipuolisesti alueen matkailupalveluissa	Tarjoamme tuotetyöpajoja ja muuta koulutusta palveluiden tuotteistamisesta ja konseptoinnista alueen toimijoiden osaamisen vahvistamiseksi Tuotteistamme alueemme ominaispiirteet alueemme luontoa ja kulttuuriperintöä kunnioittaen, tarinallistaen tutkittuun tietoon tai esim. alueelta kerättyyn perimätietoon pohjautuen Hyödynnämme alueen osaamista ja erityisluonnetta mm. koulutusmatkailussa. Jaamme erityisosaamista ja hyviä käytänteitä esimerkiksi oppilaitosyhteistyön kautta	Oppilaitokset, Visit Lahti Yritykset, oppaat, Visit Lahti Yritykset ja yritysryhmät, oppilaitokset, Visit Lahti, SG-yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau	2023-2030
Luonto ja - kulttuurikokemukset tavoittavat laajasti eri kohderyhmät	Eri toimijat hyödyntävät laajasti toistensa tarjontaa ja tekevät yhteistyötä (luontopalvelut, tapahtumat, urheilu, kulttuuritoimijat) Markkinoimme alueen kulttuuri- ja luontokohteita myös paikallisille asukkaille	Visit Lahti, -kunnat, yritykset, SG-yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau	2023-2030
Paikallinen ruoka ja juoma perinteisine tuotteineen on nostettu näkyväksi osaksi kävijäkokemusta alueellamme	Tarjoamme paikallisia ruoka- ja juomatuotteita osana kokouksia ja muita tapahtumia ja tilaisuuksia Kerromme esimerkiksi aamiaisbuffetistamme tai ruokalistaltamme löytyvistä paikallisista ruoka- ja juomatuotteista ja / tai niissä käytetyistä lähiseudun raaka-aineista	Yritykset, Visit Lahti, SG-yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau, kunnat, oppilaitokset Yritykset	2023-2030

Vahvistamme hyvinvointia
ja alueemme
elinvoimaisuutta

Vahvistamme hyvinvointia ja alueemme elinvoimaisuutta

Luontoympäristöt tukevat tutkitusti hyvinvointia monin tavoin - luonnossa oleskelu elvyttää, kohentaa mielialaa ja houkuttelee liikkumaan. Nostamalla esille alueen matkailukäyttöön tarkoitettuja luontokohteita ja lisäämällä niiden yhdenvertaista saavutettavuutta vahvistamme niin alueella vierailevien kuin täällä asuvien hyvinvointia.

Luonto voi toimia myös matkailun myyntivalttina, kunhan huolehdimme, että matkailu ei aiheuta luontoympäristölle liikaa painetta. Kansainvälisesti tunnustettu Lahden seutu sekä Salpausselkä Geopark lisäävät alueen vetovoimaisuutta ja tarjoaa palveluntarjoajille alustan kehittää tuotteitaan ja palveluitaan.

Paikallisia palveluita, tuotteita ja työvoimaa käyttävä matkailu vahvistaa työllisyyttä ja tuo alueelle kestävää elinvoimaa sekä taloudellista hyvinvointia. Hyvinvoivat ja osaavat työntekijät luovat pohjan hyvälle asiakaskokemukselle. Matkailuelinkeinon tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että ala koetaan nuorten keskuudessa vetovoimaisena ja innostavana.

Kestävällä tavalla toteutettu matkailu ei aiheuta haittaa alueen asukkaille. Paikallinen tuki matkailun kehittämiselle ja edistämiseksi on olennaisen tärkeää, joten matkailua kehitettäessä on otettava huomioon asukkaiden näkökulma. Parhaimmillaan asukkaat kokevat alueelle saapuvat matkailijat rikastuttavana voimavarana ja suhtautuvat heihin myönteisesti, mikä omalta osaltaan parantaa matkailijan vierailukokemusta.

Tavoitetila	Toimenpiteet	Vastuu	Aikataulu
Matkailu on alueellamme vetovoimainen ala työllistyä ympärivuotisesti, ja toimialan työpaikkojen määrä kasvaa	Kohtelemme työntekijöitä reilusti ja huolehdimme työhyvinvoinnista Luomme ympärivuotisia tuotteita ja palveluita sekä tavoittelemme alueelle eri vuodenaikoina toteutuvia tapahtumia Huolehdimme alueella toteutettavan matkailukoulutuksen vetovoimaisuudesta ja laadukkuudesta. Tarjoamme opiskelijoille työssäoppimispaikkoja.	Yritykset Yritykset, Visit Lahti,-kunnat Oppilaitokset Yritykset, Visit Lahti, SG-yksikkö	2023-2030
Laaja valikoima laadukkaita matkailuelämyksiä ja palveluita on yhdenvertaisesti kaikkien saavutettavissa, ja alueemme tunnetaan inklusiivisena, hyvinvointia tuottavana kohteena	Teemme esteettömyyskartoituksia ja kehitämme kohteita niiden pohjalta. Lisäämme palveluntarjoajien tietämystä eri kohderyhmistä ja heidän tarpeistaan esim. koulutuksen, tuotetyöpajojen ja viestinnän avulla Tuotetun ja hankitun tiedon pohjalta kehitämme inklusiivista palvelutarjontaa. Nostamme sitä esille viestinnässämme mm. nettisivuillamme. Huomioimme asiakaskunnan monimuotoisuuden mm. markkinoinnin kuvamaailmassa niin yrityskohtaisessa kuin alue- ja kuntamarkkinoinnissa.	Kunnat, yritykset, Metsähallitus, muut kohteiden omistajat Oppilaitokset, Visit Lahti, Salpausselkä Geopark -yksikkö Yritykset, Visit Lahti, SG-yksikkö, Metsähallitus, kunnat	f2023-2030
Tarjolla on kestävän kehityksen mukaisia päijäthämäläistä kulttuuriperintöä hyödyntäviä sekä Salpausselkä Geopark -teemaisia tuotteita ja palveluita	Kehitämme laadukkaita päijäthämäläistä kulttuuriperintöä hyödyntäviä sekä Salpausselkä Geopark -teemaisia tuotteita, esim. matkailupalveluita, ruokatuotteita ja matkamuiistoja	Yritykset, museot, järjestöt oppilaitokset, SG-yksikkö, Visit Lahti	2023-2030
Matkailijat, tapahtumakävijät ja palveluiden käyttäjät viipyvät alueellamme entistä pidempään ja samalla alueen matkailutulo lisääntyy. Myös asukkaat löytävät oman alueemme kohteet ja palvelut.	Kehitämme matkailupalveluita ja kävijäkokemusta niin, että alueemme tarjonta on inklusiivista, monipuolista, laadukasta, houkuttelevaa ja ympärivuotista Viestimme matkailijoille pidemmän viipymän positiivisista vaikutuksista kestävyyden kannalta. Kannustamme alueemme asukkaita lähimatkailuun tuomalla alueen kohteita ja palveluita esille mm. Geopark-viikon tapahtumissa sekä kuntien infopisteissä.	Yritykset, Visit Lahti, SG-yksikkö, kunnat	2023-2030
Matkailu on myös toimialan ulkopuolisille alueen yrityksille ja asukkaille hyvinvointia ja elinvoimaa tuottava ala	Opastamme matkailijoita ja matkailuyrityksiä hyödyntämään paikallisia palveluita ja tuotteita. Käytämme monipuolisesti ja laajasti alueen omia raaka-aineita, tuotteita ja palveluntarjoajia paikallista osaamista hyödyntäen. Suosimme tilaisuuksiemme ruoka- ja juomatarjoiluissa lähiseudun raaka-aineita ja tuotteita	Visit Lahti, SG-yksikkö, kunnat Yritykset, Visit Lahti, SG-yksikkö Kaikki tilaisuuksia ja tapahtumia järjestävät	2023-2030
Alueen urheilu-, tapahtuma- ja kokousmatkailu on kestävää	Kehitämme vastuullista urheilu-, kokous- ja tapahtumakonseptia	Visit Lahti, SEMF, Lahti Convention Bureau, yritykset	2023 - 2030

Toimimme
ympäristöystävällisesti

Toimimme ympäristöystävällisesti

Hyvinvointimme on riippuvaista planeettamme hyvinvoinnista. Meidän on toimittava maapallon kantokyvyn rajoissa, jotta tulevillakin sukupolvilla on mahdollisuus hyvään elämään. Luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja ilmastokriisi kertovat siitä, että olemme eläneet pitkään yli varojemme.

Tiedostamme, että matkailu vaikuttaa merkittävästi ympäristöön. Vaikka omat vaikuttamismahdollisuudet saattavat tuntua pieniltä, jokaisen panosta tarvitaan ympäristökuormituksen vähentämiseksi. Voimme kaikki tehdä osamme oman toimintamme kehittämisessä ympäristöystävällisemmäksi, oli kyse sitten vaikkapa energian ja veden säästämisestä, ympäristömerkittyjen tuotteiden suosimisesta hankinnoista tai jätteiden synnyn ehkäisystä. Yhdessä viemme koko aluettamme ja matkailualaa kohti kestävämpää toimintaa.

Päijät-Hämeen ja Lahden kaupungin pitkäjänteinen työ ympäristöalan edelläkävijänä ja kunnianhimoiset ympäristötavoitteet luovat seudun matkailuelinkeinolle hyvät edellytykset kehittää omaa kestäväää toimintaansa.

Myös yhä useammat matkailijat kiinnittävät huomiota kestävyysnäkökohtiin palveluntarjoajaa valitessaan. Hyvä keino osoittaa sitoutuminen toimimaan ekologisesti kestäväällä tavalla on hankkia ympäristösertifikaatti. Sertifiointi toimii omaa toimintaa ohjaavana työkaluna ja auttaa samalla matkailijoita tunnistamaan kestäväällä tavalla toimivia palveluntarjoajia. Kansallinen Sustainable Travel Finland ohjelma on erinomainen työkalu ja -polku kestävän toiminnan kehittämiselle. Myös Salpausselkä Geopark -kumppanuusohjelmaa voi hyödyntää matalan kynnyksen ensimmäisenä askelena omien kestävyyttä edistävien toimenpiteiden dokumentoinnissa ja todentamisessa.

Tavoitetila	Toimenpiteet	Vastuut	Aikataulu
Ekologinen kestävyys on tunnustettua: alueella on Sustainable Travel Finland –destinaatiostatus ja valtaosa matkailuyrityksistä on saanut STF-merkin	Etenemme Sustainable Travel Finland –ohjelman toteuttamisessa toisiamme tukien ja kannustaen. Kehitämme Salpausselkä Geopark -kumppanuusohjelmaa edelleen matalan kynnyksen kestävän matkailun verkostona, johon liittyminen voi toimia myös ensimmäisenä askelena kohti STF-ohjelmaa. Kartoitamme oman toimintamme ympäristövaikutukset ja sitoudumme pienentämään niitä. Dokumentoimme toimintaamme. Käytämme työkaluna esim. soveltuvia ympäristöohjelmia ja etenemme kohti sertifiointia.	Yritykset, Visit Lahti, Salpausselkä Geopark -yksikkö Yritykset	2023-2025
Edistämme julkisen liikenteen käyttöä alueellamme.	Kannustamme matkailijoita saapumaan ja liikkumaan alueella ensisijaisesti julkisilla kulkuneuvoilla, yhteiskäyttöautoilla ja esim. kaupunkipyörillä. Tarjoamme tietoa julkisen liikenteen yhteyksistä. Teemme yhteistyötä liikenneyritysten, ELY-keskuksen ja kuntien kanssa parantaaksemme kohteiden saavutettavuutta. Edistämme myös pyörämatkailua alueella.	Visit Lahti, SG-yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau, kunnat, yritykset, ELY-keskus	
Alueemme matkailusidonnaisten toimijoiden sekä alueelle suuntautuvan matkailun ilmastokuorma pienenee	Osallistumme Suomen matkailun hiilineutraalisuutta tavoittelevan valtakunnallisen suunnitelman laatimiseen ja sitoudumme toimimaan sen periaatteiden mukaisesti.	Visit Lahti	2023-2025
	Laadimme alueellemme vastaavan matkailun hiilineutraalisuuteen tähtäävän suunnitelman	Visit Lahti, kunnat	2024-2027
	Mahdollistamme kumppaneiden hiilijalanjälkilaskennan ja seurannan.	Visit Lahti, oppilaitokset, SEMF	2025-2030
	Mahdollistamme matkailijoille lomansa hiilijalanjäljen laskennan.		
	Laskemme oman hiilijalanjälkemme ja sitoudumme pienentämään sitä. Valitsemme omassa toiminnassamme vaikuttavimmat toimenpiteet ja toteutamme niitä suunnitelmallisesti, esim. energian säästö, uusiutuvan energian käyttöön siirtyminen.	Visit Lahti, SG-yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau, yritykset	2023-2030
	Huomiomme hiilijalanjäljen minimoimisen matkailutuotteidemme kehittämisessä ja tarjonnassa.	Yritykset	2023-2030
Matkailijat käyttävät ensisijaisesti kestäväällä tavalla toimivien yritysten palveluita	Korostamme alueen markkinoinnissa kestäväään matkailuun sitoutuneiden palvelutuottajien tarjontaa.	Visit Lahti, SG-yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau, yritykset	2025-2030
Alueemme luontaiset vahvuudet on tunnistettu ja matkailua kehitetään niihin tukeutuen	Hyödynnämme alueen luontaisia vahvuuksia matkailun kehittämisessä ja minimoimme näin ympäristövaikutuksia, esim. painotamme kehittämis- ja markkinointitoimenpiteissä alueelle luontaisesti sopivia aktiviteetteja, kuten soratiepyöräilyä	Visit Lahti, SG-yksikkö, SEMF, Lahti Convention Bureau, yritykset, kunnat	2023-2030
Matkailuala tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä	Suojelemme luonnon monimuotoisuutta omistamissamme paikoissa, esim. perustamalla niittyjä ja hoitamalla perinnemaisemia sekä perustamalla mahdollisuuksien mukaan uusia luonnonsuojelualueita.	Kunnat, Metsähallitus, muut maanomistajat	2023-2030
	Kunnioitamme luonnonsuojelualueiden sääntöjä ja pysymme merkityillä reiteillä.	Kaikki	
	Suosimme mahdollisuuksien mukaan luonnonmukaisesti tuotettua ruokaa osana palveluitamme, tilaisuuksiemme tarjoiluissa jne.	Kaikki	

A photograph of a dirt path winding through a dense forest of tall, thin trees. The path is made of brown earth and leads towards a body of water in the distance. Two people are walking on the path. The forest floor is covered in green moss and ferns. The sky is blue with some white clouds.

Mittarit ja seuranta

Mittarit ja seuranta

Mittarit	Lähde / seuranta	Yksikkö	Linkki
Sustainable Travel Finland -ohjelmassa mukana olevien ja STF-merkin saavuttaneiden yritysten määrä sekä Salpausselkä Geopark -kumppanuusohjelman toimijoiden määrä	STF-alusta / Visit Lahti, Salpausselkä Geopark -yksikkö	kpl	www.visitlahti.fi/kumppaniksii & www.salpausselkageopark.fi -> yritysysteistyö
Päijätthämäläistä kulttuuriperintöä hyödyntävien & Salpausselkä Geopark -teemaisten matkailutuotteiden määrä	Visit Lahti	kpl	
Menestyminen UNESCO:n uudelleenarvioinneissa	Salpausselkä Geopark -yksikkö		
Matkailuyritykset joilla on inklusiivisia, mukaan lukien esteettömiä palveluita	Yritykset / Visit Lahti	kpl	
Prosenttiosuus matkailijoista, jotka ovat tyytyväisiä / tyytymättömiä yleiseen kokemukseen matkakohteesta ja pitävät / eivät pidä kohdetta kestäväenä matkakohteena	STF-ohjelman asukas- ja matkailukysely tai muu vastaava	%	
Prosenttiosuus asukkaista, jotka ovat tyytyväisiä / tyytymättömiä matkailun vaikutuksiin paikkakunnalla ja omiin vaikutusmahdollisuuksiin matkailun kehittämisessä	STF-ohjelman asukas- ja matkailukysely tai muu vastaava	%	
Matkailun työpaikat ympärivuotisesti (htv)	Kunnat, tilastokeskus ja muut avoimet lähteet / Visit Lahti	kpl	
Kestävän matkailun koulutusten määrä / vuosi	Visit Lahti	kpl	
Matkailijan keskimääräinen viipymä alueella	Visit Lahti	vrk	Visitor
Hiilijalanjäljen mittarin käyttäjien määrä	Visit Finlandin matkailun hiilijalanjälkimittari "Hiilikuri"	kpl	STF Hub
Matkailun hiilijalanjälki alueella	Visit Finlandin matkailun hiilijalanjälkimittari "Hiilikuri" tai muu mittaustapa	CO2-päästöt	STF Hub

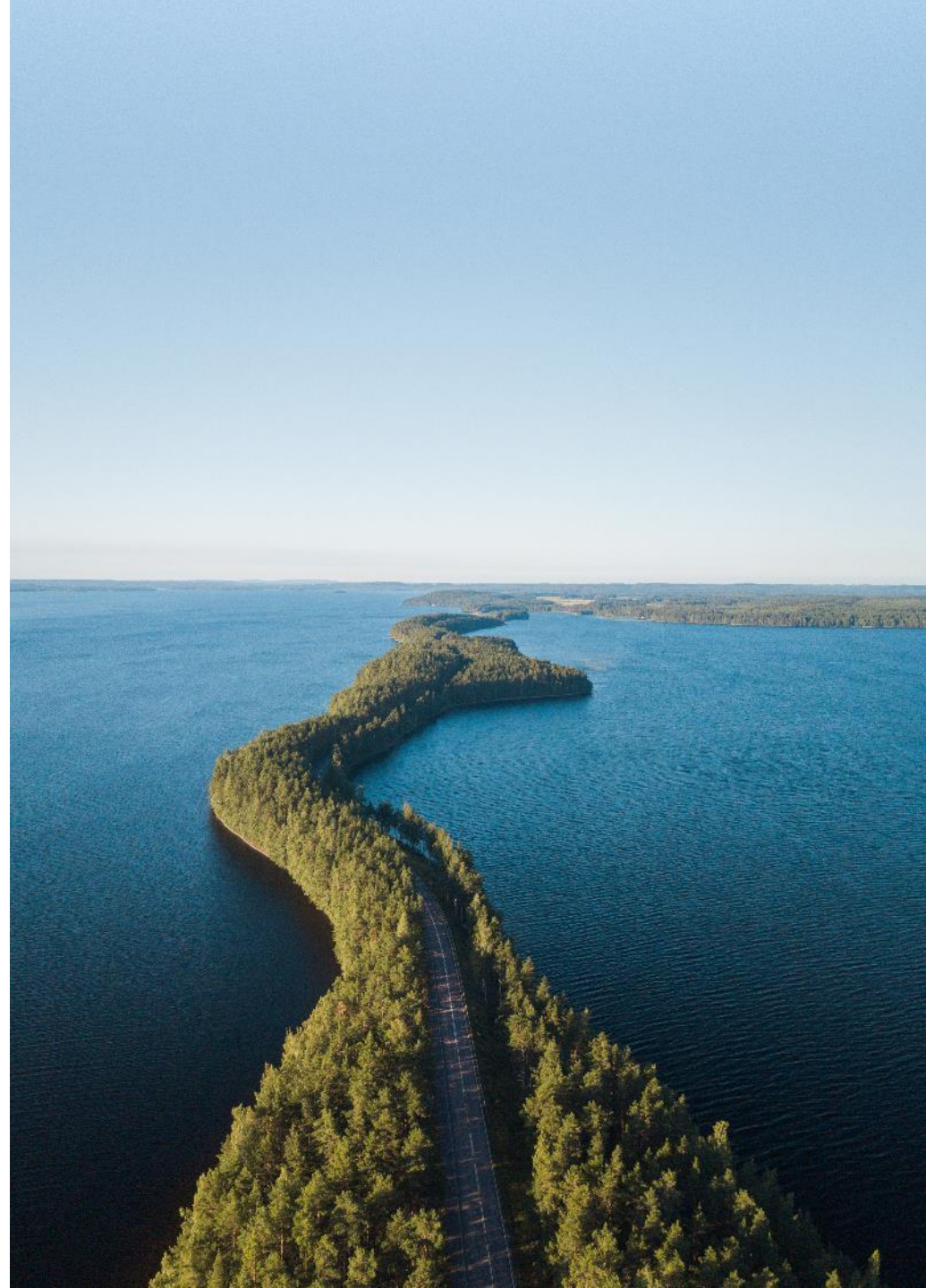

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kestävän matkailun kehittämissuunnitelma laadittiin osana LAB-ammattikorkeakoulun ja Lahden seutu - Lahti Region Oy:n yhteydessä toimivan Salpausselkä Geopark -yksikön toteuttamaa Salpausselkä Unesco Global Geopark - Kestävän matkailun roadmap -hanketta. Hankkeessa järjestettiin alueen matkailusidonnaisille toimijoille työpajoja ja kommenttikierroksia yhteisen näkemyksen saavuttamiseksi.

Kuvat:

Kansi: Häränsilmä

Sivu 3 Kammiovuori, Sysmä / Marinella Himari
Sivu 7 Vierumäki, Heinola / Kati Komulainen
Sivu 8, Päijänne purjehdus / Pepe Kortnesniemi
Sivu 11 Linnaistensuo, Lahti / Johanna Laine
Sivu 12 Hollolan Hirven sahtimuseo / Kati Komulainen
Sivu 14 Pirunkirkko, Paistjärven suojelualue, Heinola / Kati Komulainen
Sivu 15 Hollolan keskiaikainen kirkko / Kati Komulainen
Sivu 17 Lapakiston luonnonsuojelualue, Lahti / Eveliina Monni
Sivu 18 Virtaankoski, Sysmä / Kati Komulainen
Sivu 20 Päijänteen kansallispuisto, Padasjoki / Tea Karvinen
Sivu 21 Soratiepyöräilyä Hollolassa / Alain Rumpf
Sivu 23 Lemmenharjun luontopolku, Vierumäki, Heinola / Kati Komulainen
Sivu 26 Pulkkilanharju, Asikkala / Marinella Himari

Päijät-Häme

